

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В И С Н О В О К

до проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України) для забезпечення використання офіційної електронної адреси (реєстр. № 3860 від 16 липня 2020 року) та проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання офіційної електронної адреси (реєстр. № 3860-1 від 03 серпня 2020 року)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув на своєму засіданні (протокол № 30 від 28.10.2020 року) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України) для забезпечення використання офіційної електронної адреси (реєстр. № 3860 від 16 липня 2020 року), поданий народним депутатом України Федієнком О.П. та іншими, а також проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання офіційної електронної адреси (реєстр. № 3860-1 від 03 серпня 2020 року), поданий народним депутатом України Бабієм Р.В.

Зазначені законопроекти спрямовані на створення сприятливих умов для ведення бізнесу в Україні шляхом введення обов'язкової офіційної електронної адреси для кожного із суб'єктів господарювання для взаємодії з державними органами, судами та суб'єктами владних повноважень.

Проектом Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України) для забезпечення використання офіційної електронної адреси (**реєстр. № 3860**) пропонується, зокрема, внесення змін до Цивільного кодексу України, відповідно до яких:

юридичним особам та фізичним особам-підприємцям під час здійснення державної реєстрації в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань автоматично присвоюється офіційна електронна адреса; у випадках, передбачених законами, направлення листів та/або повідомлення, юридичній особі або фізичній особі-підприємцю

вважається належним чином надісланим та врученим, якщо такий лист та/або повідомлення надіслано на його офіційну електронну адресу та є електронне підтвердження про дату та час його направлення або електронне підтвердження про прочитання; листи та/або повідомлення, надіслані на офіційну електронну адресу, вважаються такими, що надіслані офіційно, та не потребують додаткового документального підтвердження їх вручення; сповіщення про направлення листів та/або повідомлення на офіційну електронну адресу може бути отримано юридичною особою або фізичною особою-підприємцем, у тому числі, з використанням засобів Єдиного державного веб-порталу електронних послуг.

Також, шляхом внесення змін до процесуальних кодексів (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України) запропоновано удосконалення положень задля створення можливості використання учасниками судового процесу офіційних електронних адрес.

Альтернативним проектом Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання офіційної електронної адреси **(реєстр. № 3860-1)** пропонується внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, відповідно до яких, якщо учасник судового процесу зазначив в заяві, скарзі, клопотанні, відзиві, що адресовані суду, свою офіційну електронну адресу або офіційна електронна адреса учасника судового процесу міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, то суд може здійснювати вручення судових повісток, повідомлень, ухвал та рішень лише на таку офіційну електронну адресу. При цьому підтвердженням вручення відповідного процесуального документу є повідомлення про її направлення до адресата.

Також передбачається, що учасник судового процесу (для юридичних осіб чи фізичних осіб – підприємців) в позовній заяві, апеляційній чи касаційній сказі, відзивах, тощо в обов'язковому порядку зазначає свою офіційну електронну адресу.

Законопроектом також вносяться зміни в Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», зокрема: статтю 1 доповнено новим терміном «офіційна електронна адреса»; передбачається, що офіційна електронна адреса відноситься до обов'язкових відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі, про юридичну особу, фізичну особу-підприємця, державних органів і органів місцевого самоврядування як юридичних осіб, арбітражних керуючих України; встановлено, що відсутність в заяві про державну реєстрацію відомостей про офіційну електронну адресу, якщо станом на дату подачі заяви про державну реєстрацію такі відомості відсутні в Єдиному державному реєстрі, є підставою для зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації.

Розглянувши законопроекти, члени Комітету зауважили про неврегульованість питання забезпечення процесу документального підтвердження відправлення та отримання електронних даних та їх захисту.

Зокрема Законопроектом (**реєстр.№ 3860**) передбачено, що ухвала вважається належним чином надісланою та врученою, якщо є електронне підтвердження про дату та час її направлення або електронне підтвердження про прочитання (зміни до частини третьої статті 120 Господарського процесуального кодексу України).

Також Законопроектом пропонується у випадках передбачених законом, направлення листів та/або повідомлень, юридичним особам та фізичним особам - підприємцям вважати належним чином надісланим та врученим, якщо такий лист та/або повідомлення надіслано на його офіційну електронну адресу та є електронне підтвердження про дату та час його направлення або електронне підтвердження про прочитання (зміни до частини другої статті 50 та частини четвертої статті 89 Цивільного кодексу України).

В альтернативному Законопроекті (**реєстр. № 3860-1**) передбачається, що суд може здійснювати вручення ухвали через офіційну електронну адресу, при цьому підтвердженням вручення ухвали є повідомлення про її направлення до адресата. У разі відсутності заяви про зміну офіційної електронної адреси ухвала про повідомлення чи виклик надсилається учасникам судового процесу за останньою відомою суду офіційною електронною адресою і вважається врученою, навіть якщо учасник судового процесу змінив офіційну електронну адресу чи не має доступу до вказаної офіційної електронної адреси.

Такі трактування є сумнівним, оскільки факт надсилання повідомлення не є гарантією та юридичним підтвердженням його отримання та прочитання. Сам факт відкриття своєї офіційної електронної адреси отримувачем не гарантує, що він відкриє та ознайомиться з повідомленням. Окрім того повідомлення може помилково відкинути спам-фільтр або засоби мережевого захисту інформаційно-телекомунікаційної системи, де знаходиться поштовий сервер на якому розміщено офіційну електронну адресу отримувача повідомлення. Тому у Законопроекті логічно передбачити, що підтвердженням направлення листів та/або повідомлень на офіційну електронну адресу є електронне підтвердження про прочитання, що надіслано безпосередньо абонентом офіційної електронної адреси.

В свою чергу Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації у своєму висновку до Законопроектів висловила необхідність у визначених законодавством випадках, де передбачається достовірне вручення документів адресату та забезпечення захисту інформації застосовувати кваліфіковані довірчі послуги щодо реєстрованої електронної доставки або альтернативні методи, що забезпечують підтвердження відправлення та отримання електронних даних та захист відправлених даних від втрати, пошкодження або несанкціонованих змін, шляхом застосування механізмів захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах, що використовується в якості поштового сервісу з підтвердженою відповідністю в рамках державної експертизи у сфері захисту інформації.

Також Адміністрація Держспецзв'язку наголошує на тому, що оповіщення або інформування юридичних та фізичних осіб шляхом надсилання повідомлень на офіційну електронну адресу не будуть захищені від кібератак та шахрайських

дій, так як у таких випадках використовуються поштові протоколи та технології, у яких відсутній захист від можливих дій шахраїв та зловмисників по відношенню до отримувачів повідомлень.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації **ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України прийняти в першому читанні **за основу** проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства, Цивільного кодексу України) для забезпечення використання офіційної електронної адреси (реєстр. № 3860 від 16 липня 2020 року), поданий народним депутатом України Федієнком О.П. та іншими, з урахуванням висловлених пропозицій та зауважень.

2. Направити висновок до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО